

Ministerarbeitsgruppernas slutsatser om lägesbedömning

14.4.2021

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Innehåll

1	Ministerarbetsgruppen för hållbar tillväxt	3
2	Ministerarbetsgruppen för kunskande, bildning och innovationer	5
3	Ministerarbetsgruppen för barn- och ungdomspolitik.....	7
4	Ministerarbetsgruppen för utvecklande av rättsstaten och för inre säkerhet	9
5	Ministerarbetsgruppen för främjande av sysselsättningen	11
6	Ministerarbetsgruppen för social- och hälsovård	13
7	Ministerarbetsgruppen för klimat- och energipolitik	14
	Bilaga 1: Regeringens klimatbeslut	16

1 Ministerarbetsgruppen för hållbar tillväxt

Finlands program för hållbar tillväxt som beretts av ministerarbetsgruppen bygger på Finlands plan för återhämtning och resiliens samt på helheterna för övriga program inom EU:s facilitet för återhämtning och resiliens, strategin för förnybar industri, programmet för inhemskt ägande och strategin för inhemskt företagande samt långsiktig finansiering av forskning och utveckling. Dessutom kommer programmet eventuellt att täcka förslagen från ministerarbetsgruppen för främjande av sysselsättningen och ministerarbetsgruppen för kunnande, bildning och innovationer inklusive helheterna som hänför sig till främjandet av arbetskraftsinvandring och höjningen av kompetensnivån. Detta program främjar också målen för färdplanen för hållbarhet.

Som stöd för ekologiskt, socialt och ekonomiskt hållbar tillväxt behövs parallellt med sysselsättningsåtgärder en enhetlig omfattande helhet med åtgärder som stödjer tillväxt och vars mål är kompetens som stödjer tillväxtpotentialen och en tillväxtpolitik som grundar sig på forsknings-, utvecklings och innovationsverksamhet (FUI-verksamhet). Där tryggas långsiktig finansiering av forskning och utveckling och presenteras åtgärder för att trygga Finlands investeringsmiljö samt företagets investeringsförmåga och konkurrenskraft samt inhemskt ägande.

Finlands program för hållbar tillväxt stöder ekologiskt, socialt och ekonomiskt hållbar tillväxt i enlighet med målen i regeringsprogrammet. Programmet främjar konkurrenskraft, investeringar, en höjning av kompetensnivån samt forskning, utveckling och innovationer. Programmets mål är en betydande minskning av växthusgasutsläppen, höjning av sysselsättningsgraden, ökad produktivitet samt ökade forsknings- och utvecklingsinvesteringar. Programmet stödjer samtidigt en påskyndad tillgång till vård och främjar jämlikhet och jämställdhet.

Finland har som mål att höja forsknings- och utvecklingsutgifterna till 4 procent av brutonationalprodukten före 2030. För att uppnå målet behövs en enhetlig syn och mission, ambitiös FUI-verksamhet samt investeringar både inom den offentliga och den privata sektorn. Utan en betydande ökning av den privata sektorns investeringar kan målet inte uppnås. För att trygga en förutsebar och långsiktig FUI-finansiering ska parlamentariska avtal ingås om FUI-målen och de finansieringsmetoder som tillämpas för att uppnå målen. Regeringens färdplan för hållbarhet och sysselsättningsåtgärder. Om regeringen med

hjälp av åtgärderna i färdplanen för hållbarhet och sysselsättningsåtgärderna lyckas skapa risktagningsförmåga i statsfinanserna förbättras också möjligheterna att finansiera forskning och utveckling med lånemedel.

Strategin för företagande, industristrategin och programmet för inhemskt ägande kommer att utgöra en helhet för att stärka företagens verksamhetsmiljö, investeringsförmåga och investeringsmiljö. Som en helhet förbättrar åtgärderna avsevärt de finländska företagens förmåga att investera i nödvändiga tillväxtfrämjande projekt.

Det behövs förtroende för att det lönar sig att grunda företag i Finland, att det för företagen lönar sig att anställa, utveckla och investera samt växa och internationaliseras och att utländska, kunniga arbetstagare och studerande vill arbeta och grunda företag. Ansvarfullt ägande har en stark koppling till hållbar tillväxt i ekonomin och till utvecklingen av den totala produktiviteten. Kompetent ägarskap skapar välstånd, som möjliggör hållbar tillväxt och ökar investeringspotentialen. Industrin är fortfarande livsviktig för Finland. Finland ska vara ett attraktivt forsknings- och produktutvecklings-, investerings- och produktionsland för industrin, med goda förbindelser till den globala marknaden. Det är också viktigt att sörja för industrins konkurrenskraft och investeringsförutsättningar framför allt i förhållande till de viktigaste konkurrentländerna.

Lägesöversikt för beredningen: Den mest omfattande enskilda uppgiften för ministerarbetsgruppen för hållbar tillväxt har varit beredningen av återhämtning- och resiliensplanen för Europeiska unionen i anslutning till Finlands program för hållbar tillväxt. Beredningen av planen inleddes i januari 2021 och en preliminär plan offentliggjordes den 15 mars. Ministerarbetsgruppen för hållbar tillväxt har också i uppgift att bereda riktlinjer i anslutning till näringspolitiken framför allt utgående från arbetet med programmet för inhemskt ägande, strategin för förnybar industri och strategin för företagande. Behandlingen av dessa pågår ännu. Till ministerarbetsgruppen överfördes dessutom andra uppgifter från ministerarbetsgruppen för främjande av sysselsättning särskilt de nya utspelen från gruppen för ekonomisk tillväxt och finanspolitik. I fråga om den här helheten föreslår ministerarbetsgruppen inga nya utspel.

2 Ministerarbetsgruppen för kunnande, bildning och innovationer

Ministerarbetsgruppen för kunnande, bildning och innovationer har som sitt fokusområde under den första halvan av regeringsperioden främjat genomförandet av viktiga projekt för regeringsprogrammet och särskilt behandlat följande sakhelhet:

- Lagen om utvidgning av läroplikten är stadfäst och reformen träder i kraft den 1 augusti 2021.
- Den utbildningspolitiska redogörelsen är under beredning och det är meningen att den ska sändas till riksdagen i mars 2021.
- Riktlinjerna för den parlamentariska reformen av kontinuerligt lärande färdigställdes i slutet av 2020 och genomförandeplanen bereds våren 2021.
- FUI-färdplanen färdigställdes 2020 och genomförandet pågår.
- Genomförandet av programmet Utbildning för alla inom den grundläggande undervisningen och småbarnspedagogiken programmet Rätt att kunna inom yrkesutbildningen pågår. Också programmet för kvaliteten på och tillgången till gymnasieutbildning kommer att inledas våren 2021.
- Åtgärdsprogrammet för att förebygga mobbning har godkänts och genomförandet pågår.
- En ny lag om främjande av performativ konst träder i kraft den 1 januari 2022.
- För att främja de kreativa branscherna har det under ledning av arbets- och näringsministeriet i samarbete med undervisnings- och kulturministeriet färdigställt en färdplan för kreativ ekonomi, som bland annat omfattar grundande av Creative Business Finland.
- Pilotförsöket med Finlandsmodellen för hobbyverksamhet pågår och utgående från det inleds det egentliga genomförandet av modellen och följande ansökan öppnar i mars 2021. Beredningen av det andra skedet för modellen pågår också.

Projekten har framskridit enligt regeringens mål. Ministerarbetsgruppen anser att det med hjälp av projekten har skapats förutsättningar för att höja utbildnings- och kompetensnivån på alla utbildningsnivåer, främjat en utbildningsmässig jämlikheten och minskade utbildningsskillnaderna, det har skapats förutsättningar för att främja välbefinnandet för barn och unga och förebygga mobbning, främjat Finlands ställning som en internationellt

attraktiv plats att studera, forska och investera och stärkt de kreativa branschernas ställning samt stött förutsättningarna för motion och rörelse.

Coronaviruspandemin har dock medfört betydande utmaningar och problem särskilt för välbefinnandet hos barn och unga samt inom branscherna kultur, ungdomsarbete och motion. Pandemin har orsakat ett inlärningsunderskott och ökat stödbehov på alla utbildningsnivåer samt krävt exceptionella undervisningsarrangemang. Regeringen har gjort betydande satsningar för att lindra olägenheterna till följd av coronan, till exempel välfärdspaketet för barn och unga, tilläggsatsningar på kultur, konst, ungdomsarbete och motion samt genom metoder för att stödja fritt bildningsarbete och hobbyverksamhet. Med hjälp av stödpaketet för barn och unga har alla utbildningsnivåer fått understöd. Det har gjorts en betydande stärkning av ungdomsarbetet i skolor och läroanstalter. Dessutom har regeringen med tilläggsatsningar stött höjningen av kompetensen hos personer i arbetsför ålder.

Finansieringsproblemen till följd av minskade penningspelsintäkter avspeglas inom kulturen och de kreativa branscherna, idrotten och ungdomsarbetet samt inom den vetenskapliga sektorn.

3 Ministerarbetsgruppen för barn- och ungdomspolitik

Stöd till beredningen av barnstrategin: Den nationella barnstrategin är klar och för den utarbetas en genomförandeplan under våren 2021 för den återstående regeringsperioden. Den arbetsgrupp som tillsattes för att utreda barnbudgetering i anslutning till barnstrategin har inlett sitt arbete.

Stärkning av ungdomspolitiken och samordningen av den: Genomförandet av åtgärderna inom ramen för det av statsrådet godkända, sektoröverskridande riksomfattande programmet för ungdomsarbete och ungdomspolitik 2020–2023 (RUNGPO) har börjat och med en del av åtgärderna har det gjorts tydliga framsteg.

Minska utslagningen bland unga: Målet har genomförts som en del av flera processer och åtgärder, som till exempel Finlandsmodellen för hobbyverksamhet, stärkning av ungdomsverkstäder och uppsökande ungdomsarbete samt åtgärder som stärker barnens och de ungas välbefinnande. Dessutom har det multiprofessionella samarbetet utvecklats för att förebygga brott bland barn och unga och göra straffprocessen smidigare. Den multiprofessionella utvecklingen av Navigatorerna har fortsatt bland annat genom att stärka Onni, verksamhetsmodellen för psykosocialt stöd. Kommunförsöken med sysselsättning som förnyar sysselsättningstjänsterna för personer under 30 år har börjat. Den försvårade coronasituationen har medfört utmaningar för verksamheten.

Fortsättning av programmet för utveckling av barn- och familjetjänster: Genomförandet av programmet för utveckling av barn- och familjetjänster (LAPE) fortsätter enligt plan och syftet med det är att samordna det med åtgärderna inom programmet Utbildning för alla.

Utveckling av samarbetet mellan rådgivningsverksamheten och småbarnspedagogiken. För närvarande produceras material som stöd för småbarnspedagogikens servicehandledning och planeras en utbildningshelhet för personalen. TEAS-projektet om samarbetspraxis och servicehandledning inleds.

Utveckling av eftervården inom barnskyddet: Den förvaltningsövergripande utvecklingen av eftervården inom barnskyddet/stödet av övergången till vuxenlivet har främjats i form av en ändring av verksamhetskulturen tillsammans med aktörer på fältet. Riktlinjer bör dras upp för den återstående perioden.

Förebygga fattigdom i barnfamiljer: Ministerarbetsgruppen har hört sakkunniga. Regeringen har förbättrat utkomsten för barnfamiljer med små inkomster bland annat genom höjningar av förmåner och ett temporärt epidemistöd samt epidemiersättning för dem som får grundläggande utkomststöd, och har förbundit sig att följa med utvecklingen när det gäller förutsättningarna för utkomst för barnfamiljer och i beslutsfattandet göra en bedömning av konsekvenserna för barn.

Främja barnens och de ungas mentala hälsa: Strategin för psykisk hälsa offentliggjordes i februari 2020. I fråga om barn och unga är dess viktigaste och redan påbörjade åtgärder att förbättra tillgången på psykosociala metoder inom elevvården vid skolor och läroanstalter och statsunderstöden som beviljats för att stärka kommunernas kompetens i frågor som gäller psykisk hälsa. En av de tre fokusområdena för programmet för utveckling av barn- och familjetjänster är att utveckla mentalvårds- och missbrukartjänster med låg tröskel, vilket görs som en del av genomförandet av programmet Framtidens social- och hälsocentral.

Minska mobbning och ensamhet: Åtgärdsprogrammet för att förebygga mobbning, våld och trakasserier har färdigställts. Programmets mål är nolltolerans mot mobbning, trakasserier, social diskriminering och våld i skolor och läroanstalter. Beredningen av programmet har gjorts som ett tväradministrativt samarbete mellan UKM, SHM, JM och IM. Genomförandet av programmet pågår. Åtgärdsplanen En barndom utan våld färdigställdes i slutet av 2019.

Rättvisa mellan generationerna: Ministerarbetsgruppen har hört sakkunniga. Barnstrategin och befolkningsutredningen utgör ramar för verksamheten.

Ministerarbetsgruppens arbete har huvudsakligen gått enligt plan. Coronaviruspandemin har medfört betydande utmaningar och problem särskilt för barnens och de ungas välbefinnande. Därför har regeringen gjort betydande satsningar för att lindra olägenheterna i barnens och de ungas uppväxt- och levnadsförhållanden till följd av coronasituationen, till exempel välfärdspaketet för barn och unga.

4 Ministerarbetsgruppen för utvecklande av rättsstaten och för inre säkerhet

Trots periodvisa utmaningar med tidtabeller och personalresurser till följd av coronavirus-epidemin har genomförandet av åtgärderna enligt målen för regeringsprogrammet framskridit. En del av åtgärderna i anslutning till målen är redan genomförda och en betydande del genomförs under 2021. När det gäller flera av målen inleds det egentliga genomförandet av åtgärderna, eftersom handlingsprogram, redogörelser, utredningar och regeringspropositioner har beretts i början av regeringsprogramperioden.

Strategiska helheter som omfattas av ministerarbetsgruppens verksamhetsområde och åtgärder i anslutning till dem stödjer hanteringen av coronavirusepidemin. I beredningen har det varit möjligt att med kort varsel beakta samhälleliga utmaningar som framkommit under epidemin, såsom att stärka demokratin, delaktigheten och trygghetskänslan, beakta ojämlikhet och personer i utsatt ställning, stärka grundläggande och mänskliga rättigheter samt bekämpa överskuldssättning bland medborgare och företag. Restriktionerna till följd av coronavirusepidemin har påverkat tillgången på rättsskydd i rätt tid. Arbetet med att minska köerna inom justitieförvaltningen beräknas pågå åtminstone under 2021. Säkerhetsmyndigheternas operativa handlingsförmåga har i allmänhet bibehållits på en bra nivå under coronatiden.

Åtgärderna för de helheter som ingår i ministerarbetsgruppens uppgiftsområde har huvudsakligen varit tillräckliga. I omvärlden för den inre säkerheten har det dock skett svår-förutsägbara förändringar. För att bevara funktionsförmågan för polisen och aktörer inom rättsväsendet krävs det att samhället svarar mot nya utmaningar och förbereder sig på alltmer komplexa säkerhetssituationer och rättsfrågor.

I regeringsprogrammet har det ställts som mål att rättsvården ska tryggas tillräckliga resurser och de totala rättegångstiderna ska förkortas. Under regeringsperioden har det gjorts försök att förbättra resurssituationen för domstolarna, men den kroniska underdimensioneringen av resurser som pågått länge har starkt försämrat domstolarnas möjligheter att förkorta behandlingstiderna. På grund av resursbrist riktas också mot den offentliga rättshjälpen tryck på att minska personalresurserna. Medborgarnas tillgång på rättsskydd inom den offentliga rättshjälpen ska säkerställas både vid domstolsbehandlingar och i utomprocessuella ärenden.

De ansvariga ministerierna har informerat ministerarbetsgruppen om att det för att uppnå målen för regeringsprogrammet krävs tilläggsanslag. Dessa kommer upp till behandling som en del av behandlingen av planen för de offentliga finanserna, men ministerarbetsgruppen har identifierat deras betydelse för genomförandet av regeringsprogrammet.

Dessutom föreslår ministerarbetsgruppen att det bereds en förstudie om behovet av en totalrevidering av utlänningslagen och dess form under innevarande regeringsperiod. Åtgärden hänför sig till regeringsprogrammets mål att förbättra lagstiftningens kvalitet. Det har gjorts många ändringar i utlänningslagen och därför är den tämligen fragmentarisk.

5 Ministerarbetsgruppen för främjande av sysselsättningen

Enligt det uppställda målet i regeringsprogrammet 2019 ska sysselsättningsgraden stiga till 75 procent före 2023. Det här kräver politiska åtgärder, som ökar antalet sysselsatta med 60 000 personer. Det viktigaste motivet till den ökade sysselsättning som regeringen har som mål är att förbättra Finlands offentliga ekonomi och välfärdsstatens hållbarhet.

Sysselsättningsgraden steg till 73 procent 2019, men på grund av recessionen till följd av de restriktioner som infördes och åtgärder för att begränsa rörelsefriheten som vidtogs under coronakrisen upphörde den positiva utvecklingen. Antalet permitterade steg väldigt snabbt på våren 2020 och arbetslöshetsgraden började öka. I december var trendtalet för sysselsättningsgraden 71,8 procent och för arbetslöshetsgraden 8,2 procent. Enligt arbets- och näringsministeriets prognos förväntas långtidsarbetslösheten öka under 2021–2022 och sysselsättningsgraden minska fram till 2021 och därefter på nytt börja stiga. Enligt prognosen kommer sysselsättningsgraden 2022 att vara 71,6 procent, det vill säga betydligt lägre än före krisen. Nästa år väntas arbetslöshetsgraden bli 8,2 procent och därefter sjunka till 7,8 procent 2022.

Våren 2020 genomförde regeringen de temporära åtgärder som arbetsmarknadsorganisationerna föreslagit för att trygga företagsverksamheten, sysselsättningen och utkomsten i coronakrisen. De temporära åtgärderna förlängdes fram till slutet av 2020 och vissa åtgärder som vidtagits för att trygga utkomsten har ytterligare förlängts 2021. Tack vare åtgärderna har företagen kunnat bevara arbetsplatser under coronakrisen.

Vid budgetförhandlingarna hösten 2020 fattade regeringen beslut och drog upp riktlinjer, som tillsammans med de sysselsättningsfrämjande beslut som tidigare fattats syftar till att öka sysselsättningen med 31 000–36 000 nya sysselsatta före 2029. De beslut som haft de mest betydande sysselsättningseffekterna är en modell för stödjande av individuell jobbsökning och hänvisning till service (nordisk arbetskraftsservice), höjningen av den nedre åldersgränsen för rätten till tilläggsdagar inom utkomstskyddet för arbetslösa som trädde i kraft 2020, den förlängda läroplikten, sänkning av avgifter inom småbarnspedagogiken, reformen av lönesubventionen. Utöver dem har det fattats beslut om åtgärder för att höja sysselsättningsgraden för personer över 55 år och fastställts huvudlinjerna för familjeledighetsreformen.

Vid höstens förhandlingar beslöt regeringen också att innevarande regeringsperiod fatta beslut, som ger 80 000 nya sysselsatta före 2029. Om målet förverkligas kan det stärka de offentliga finanserna med cirka 2 miljarder euro. Riktlinjer för följande del av sysselsättningsåtgärderna dras vid halvtidsöverläggningen. De åtgärder som är under beredning är bland annat ökad sysselsättning för partiellt arbetsföra personer, utveckling av arbetslöshetsskyddet, utveckling av navigatorverksamheten, kontinuerligt lärande och integration samt arbetskraftsinvandring och fortsatt arbete med lokala avtal. Utöver dessa krävs det politiska åtgärder för att uppnå målet med 80 000 nya sysselsatta.

Rådet för utveckling av den ekonomiska politiken har i januari konstaterat att trots att bedömningen är förknippad med en viss osäkerhet är de åtgärder som det fattades beslut om hösten 2020, tillsammans med de sysselsättningsfrämjande beslut som regeringen tidigare fattat nära målet att öka sysselsättningen med 30 000 personer. I beräkningarna har dock inte åtgärder som har sysselsättningshämmande effekter beaktats. Rådet för utveckling av den ekonomiska politiken konstaterar att om regeringen strävar efter att uppnå sitt mål att öka sysselsättningen med 60 000 personer före utgången av sin mandatperiod eller med 80 000 personer före decenniets slut, måste regeringen också uppskatta sysselsättningseffekterna för andra åtgärder som direkt påverkar besluten om att delta i arbete. Sådana åtgärder är enligt rådet för utveckling av den ekonomiska politiken bland annat ändringar i inkomstbeskattningen, socialskyddet och andra inkomstöverföringar.

6 Ministerarbetsgruppen för social- och hälsovård

Social- och hälsovårdsreformen I regeringsprogrammet för statsminister Sanna Marins regering ingår en strukturreform av social- och hälso-tjänsterna som ska genomföras under regeringsperioden. Den 4 juli 2019 inledde regeringen beredningen av social- och hälsovårdsreformen genom att tillsätta ministerarbetsgruppen för social- och hälsovård för att styra genomförandet av en strukturreform av social- och hälso-tjänsterna på det sätt som fastställs i avsnitt 3.6.1 i regeringsprogrammet.

Regeringen lämnade sin proposition till riksdagen den 8 december 2020. Regeringen föreslår ny lagstiftning om inrättande av välfärdsområden och om reformen av ordnandet av social- och hälsovården och räddningsväsendet. De föreslagna välfärdsområdena inrättas så snart som möjligt efter det att lagarna har antagits och stadfästs. Lagarna ska träda i kraft stegvis så att den första delen träder i kraft den 1 juli 2021 och de sista delarna den 1 januari 2023. Som en del av reformen görs tekniska ändringar i lagstiftningen med anledning av lagstiftningen om social- och hälsovårdsreformen. Dessutom görs en innehållslig komplettering informationsledningen i anknytning till särlösningen för Nyland. Arbetsnamnet för det här omfattande lagberedningsarbetet har varit "Sote100". Lagpaketet "Sote100" var på remiss 1.2–26.2.2021, därefter färdigställs lagpaketet och regeringspropositionen lämnas till riksdagen för behandling under våren 2021.

Ministerarbetsgruppen för social- och hälsovård har framgångsrikt skött beredningen av det för Marins regering viktiga social- och hälsovårdsprojektet och inom utsatt tidtabell lämnat det till riksdagen för behandling. Dessutom har ministerarbetsgruppen för social- och hälsovård också behandlat andra aktuella ärenden inom familje- och omsorgsministrans ansvarsområde, såsom frågor i anknytning till COVID19-pandemin och vårdgarantin.

7 Ministerarbetsgruppen för klimat- och energipolitik

Ministerarbetsgruppen för klimat- och energipolitik har som sitt fokusområde under den första halvan av regeringsperioden främjat genomförandet av viktiga projekt för regeringsprogrammet och hittills vidtagit bland annat följande viktiga åtgärder (se även BILAGA 1):

- Reformen av energibeskattningen, där skatten på uppvärmningsbränslen höjdes, skattestödet för kombinerad produktion av el och värme sänktes, skatten enligt skatteklass II sänktes till EU:s minimiskattenivå och stegvis frångår återbäring av energiskatt till företag inom den energiintensiva industrin.
- Färdplanen för fossilfria transporter, skattereform av anställningsförmånerna inom trafiken, anskaffningsstöd för gasdrivna lastbilar, kampanj med skrotningspremie, investeringsprogrammet för gång och cykling, stöd för klimatbaserad kollektivtrafik och stöd för beredning av nya spårförbindelser.
- Nytt understöd för energireparationer från början av 2020, nya understöd för avstående från oljeuppvärmning i bostadsfastigheter och kommunernas fastigheter samt förpliktelser om laddningspunkter för elfordon och beredskap för sådana laddningspunkter i fastigheter.
- Färdplaner för koldioxidsnålhet har utarbetats tillsammans med industrin. Klimatfonden för att påskynda koldioxidsnålhet inom industrin och bekämpa klimatförändringen. Energistöd och stöd för att frångå användningen av stenkol, varmed ren energiproduktion har främjats.
- Nya ägarpolitiska riktlinjer för Forststyrelsen, utvidgning av stödet för askgödsling till torvmarker och stödet för beskogning av impedimentmark.
- Livsmiljöprogrammet Helmi, tilläggsfinansiering för skogsvårdsprogrammet METSO, NOUSU-programmet för vandringsfisk samt Sotka-programmet för fågelvåtmarker
- Strategiskt program för cirkulär ekonomi, som främjar en marknad och tjänster för cirkulär ekonomi samt kompetensen.

De strategiska helheterna och åtgärderna har framskridit enligt regeringsprogrammet, men coronan har fördröjt beredningen av några. Genom redan genomförda åtgärder uppnås och skapas de förutsättningar för minskade utsläpp, stärks naturens mångfald, främjas cirkulär ekonomi samt stöds hållbart boende och byggande.

Ett viktigt beslut som påskyndat klimatåtgärderna var Finlands program för hållbar tillväxt, som med EU:s återhämtningsfinansiering ska påskynda investeringar och minska växthusgasutsläppen från och med hösten 2021. Som helhet är den gröna omställningens andel av finansieringen ungefär hälften, det vill säga cirka 1 040 miljoner euro. Målet är att påskynda en ren energiproduktion, såsom solkraft i stor skala, havsbaserad vindkraft, biogas och återvinning av spillvärme, investeringar i väteteknik och demonstrationsanläggningar för cirkulär ekonomi, miljölösningar inom fastighets- och byggbranschen samt slopande av oljeuppvärmning och stödjande av laddningsinfrastrukturen för eltrafik. Investeringarna kan potentiellt minska utsläppen avsevärt, uppskattningsvis med minst tre miljoner ton per år. Genom EU:s fond för en rättvis omställning (JTF) främjas en rättvis omställning till ett koldioxidsnålt samhälle.

Klimatneutralitetsmålet för 2035 och förverkligandet av det har redan styrt beredningen av klimatmål och -åtgärder för sektorer, företag och andra aktörer samt stärkt Finlands landsbild som en stark klimataktör internationellt. I industrins och andra sektors färdplaner för ett koldioxidsnålt samhälle har det hittats betydande möjligheter att minska utsläppen. Efterfrågan på rena lösningar och därigenom Finlands exportmöjligheter och ett ökat ekologiskt handavtryck påskyndas av utfästelser om klimatneutralitet från Kina, Japan, Kanada, Sydafrika och Storbritannien samt USA:s återgång till Parisavtalet.

Färdplanen för fossilfria transporter för att halvera utsläppen överförs till statsrådet för behandling under våren 2021. Beslut om ytterligare instrument för att uppnå utsläppsmålen för trafiken och transporterna fattas på hösten. I fråga om torv behövs lösningar för en mekanism för lägsta pris och stöd till aktörer inom branschen under våren. Propositionen med förslag till naturvårdslag överlämnas under höstsessionen.

Regeringsprogrammets klimatneutralitetsmål för 2035 och motsvarande mål för utsläppsminskning antecknas i propositionen med förslag till revidering av klimatlagen som färdigställs i september. Även Europeiska unionen har uppdaterat sina klimatmål. I EU:s nya klimatlagen införs också ett mål för minskning av nettoutsläppen med 55 procent fram till 2030 och initiativen till energilagstiftning inklusive propositionerna om revidering av utsläppshandeln lämnas i juni 2021.

Bilaga 1: Regeringens klimatbeslut

Energi

- **Energiskattereformen**, som trädde i kraft i början av 2021:
  - Höjning av skatten på bränslen som används för uppvärmning, i kraftverk och arbetsmaskiner, dvs. lätt och tung brännolja, biobrännolja, flytgas, stenkol och naturgas med 2,7 euro per megawattimme och en motsvarande höjning av energiskatten på torv och tallolja.
  - Sänkning av skattestödet för kombinerad produktion av el och värme genom att slopa den beräkningsregel som sänker den värmemängd som beskattas i produktionen och därmed skatten på bränslen som används för värmeproduktion.
  - Sänkning av skatten enligt skatteklass II för elström från 0,69 cent till EU:s miniminivå på 0,05 cent per kilowattimme.
  - Slopande av återbäringen av energiskatt på bränslen till energiintensiva företag stegvis 2021–2024 så att företagen 2025 inte längre är berättigade till återbäring.
- **Investeringsstöd för energiprojekt med syftet att ersätta användningen av stenkol 2020–2025.** Statsrådet utfärdade en förordning den 19 mars 2020. Förordningen är i kraft fram till den 31 december 2025. Syftet med stödet är att främja ett frivilligt, försnabbat slopande av användningen av stenkol före utgången av 2025. För ett stödprogram har det i planen för de offentliga finanserna 2020–2021 reserverats sammanlagt 90 miljoner euro.
- **Mätning av förbrukningen av fjärrvärme, fjärrkyla och vatten samt fakturering som grundar sig på faktisk användning.** I bruktagande av fjärravläsbara och lägenhetsspecifika mätare för registrering av vattenanvändning och förbrukning av fjärrvärme och fjärrkyla, fakturering som grundar sig på den uppmätta förbrukningen samt tillhandahållande av omfattande information om förbrukningen och faktureringen till dem som använder energi och vatten.
- **Inrättande av Klimatfonden Ab.** Statens utvecklingsbolag Vake har genom en ändring av bolagsordningen den 21 december 2020 ombildats till Klimatfonden Ab. Klimatfonden Ab är ett statsägt bolag med specialuppgifter, vars verksamhet fokuserar på att bekämpa klimatförändringen, påskynda koldioxidsnålhet inom industrin och främja digitaliseringen.

- **Sektorspecifika färdplaner för ett koldioxidsnålt samhälle.** Sammanlagt 13 branscher beredde en egen färdplan. Färdplanerna har bidragit till att ge en närmare uppfattning om omfattningen av samt kostnaderna och förutsättningarna för de åtgärder som omställningen till ett klimatneutralt Finland kräver.

Trafik och transporter

- **Höjning av punktskatten på drivmedel såsom motorbensin, diesellojla och ersättande biobaserade bränslen.** Ändringen av punktskatten på flytande bränslen trädde i kraft den 1 augusti 2020. Skatten på fossil motorbensin steg med 5,71 cent per liter och skatten på fossil diesellojla med 6,46 cent per liter.
- **Den skattesänkning enligt kvalitetsgradering för paraffinisk diesellojla som så småningom har blivit ogrundad slopas** stegvis. Sänkningen i fråga slopas för såväl fossil som förnybar paraffinisk diesellojla. Samtidigt slopades en motsvarande skattesänkning enligt kvalitetsgradering för etanoldiesel. Lagen trädde i kraft den 1 januari 2021.
- **Främjande av upphandlingen av s.k. rena fordon vid offentlig upphandling,** propositionen lämnas till riksdagen våren 2021.
- **Infrastrukturstöd för främjande av eltrafik och för användning av biogas i trafiken.** Förordningen reviderades 2020 och anslaget för infrastrukturstöd för trafiken höjdes från 3 miljoner euro till 5,5 miljoner euro per år 2021 (ANM).
- **Anskaffningsstöd för gasdrivna lastbilar,** 1 miljon euro per år under 2020–2021. Anskaffningsstödet kan sökas under tiden 1.12.2020–30.11.2022.
- **Skrotningspremie för personbilar.** Den nya lagen trädde i kraft den 1 december 2020 och kampanjen pågår 1.12.2020–31.12.2021. Ur statens medel har sammanlagt 8 miljoner reserverats för skrotningspremien.
- **Statsrådets principbeslut om minskning av växthusgasutsläpp från luftfart samt från transporter till sjöss och på inre vattenvägar** våren 2021.
- Enligt **programmet för att främja gång och cykling** reserverades 2020 sammanlagt 32,9 miljoner euro för kommunernas projekt och 2021 anvisas det 29,25 miljoner euro i understöd.
- **Förhållandena för gång och cykling samt kvaliteten på infrastrukturen utvecklas** också inom statens investeringsprojekt i enlighet med riktlinjerna i regeringsprogrammet. År 2020 har 10 miljoner euro anvisats för åtgärder i statens trafikledsnät.

- **Anvisningen för planering av cykeltrafiken** färdigställdes av Trafikledsveket i december 2020. Planeringsanvisningen förankras hos alla genom en öppen utbildning i mars 2021.
- **Beskattningen av anställningsförmåner inom trafiken reviderades** ur ett klimatperspektiv från och med den 1 januari 2021. Beskattningsvärdet för elbilar sänktes och laddningsförmånen för elbilar befriades från skatt temporärt. Tjänstecykelförmånen blev första gången en skattefri förmån upp till 1 200 euro per år. Skattefriheten för personalbiljetter höjdes och förenklades och ett paket med mobilitetstjänster inkluderades.
- **Klimatbaserat stöd till kollektivtrafiken**, sammanlagt 40 miljoner euro 2020 och 2021. I enlighet med MBT-avtalen fördelas årligen 7 miljoner av stödet till stora stadsregioner, det vill säga sammanlagt 14 miljoner euro i utlysningen av statsunderstöd våren 2021. För 2021 har 3 miljoner euro dessutom reserverats till stöd i enlighet med MBT-avtalen till mellanstora stadsregioner. Det klimatbaserade stödet riktas också så att det kan sökas av alla behöriga myndigheter inom kollektivtrafiken för att främja ren drivkraft och rena fordon samt för projekt som främjar tillväxten och uppföljningen av andelarna av dessa färdformer. Från 2022 används 2 miljoner av det klimatbaserade stödet till upphandling av tågtrafik.
- **I fråga om kollektivtrafiken har det åren 2018–2021 riktats** sammanlagt 14 miljoner i **tilläggsfinansiering till de stora stadsregionerna**. Med hjälp av tilläggsfinansieringen har aktörerna inom kollektivtrafiken bland annat utvecklat biljett- och betalningssystemen med till exempel med försök med kontaktlös betalning och projekt för utveckling av gränssnitt. Dessutom har automatiseringen av transporter främjats genom finansieringen.
- **Samordning av persontransporter på landsbygden** har beaktats som en åtgärd i beredningen av den riksomfattande trafiksystemplanen Trafik 12 och i det program för hållbar tillväxt inom transportsektorn som offentliggjordes i april.
- **Finansieringen av lågtrafikerade banavsnitt** (bland annat banavsnitten Heinävaara–Ilomants, Saarijärvi–Haapajärvi). I budgeten för 2021 fattades det beslut om förlängning av slussarna i Saima kanal.
- **Klimat- och miljöstrategin för IKT-sektorn** offentliggjordes den 9 mars 2021.
- **Digitaliseringsstrategin för logistiken** offentliggjordes den 20 oktober 2020. Utgående från strategin bereds statsrådets principbeslut våren 2021.

Byggnader och separat uppvärmning av byggnader

- **Främjande av energireparationer med understöd 2020–2022.** Understöd har kunnat sökas hos ARA från och med den 2 januari 2020. Understöd beviljas för reparationsprojekt som förbättrar energiprestandan i bostadshus, preliminärt sammanlagt 20 miljoner euro 2020 och 40 miljoner euro per år under 2021–2022.
- **Understöd för att avstå från oljeuppvärmning av bostadsfastigheter från och med den 1 september 2020.** Understöd kan beviljas för de kostnader som uppstår när man frångår oljeuppvärmning till förmån för en annan uppvärmningsform. Kostnaderna ska ha uppkommit efter den 1 juni 2020 och före slutet av 2022. Understöd beviljas till ett belopp av 4 000 euro när man i småhus övergår till fjärrvärme, jordvärme eller luft-vattenvärmepump. Andra uppvärmningsformer understöds med 2 500 euro. För understöden har det preliminärt reserverats cirka 28 miljoner euro.
- **Understöd för att avstå från oljeuppvärmning av kommunernas fastigheter från och med den 5 oktober 2020.** Understöd kan sökas för att frångå oljeuppvärmning till förmån för mer hållbara uppvärmningsformer i de fastigheter som kommunerna äger. Understödet uppgår till 25 procent av de godkända kostnaderna när kommunen har anslutit sig till ett frivilligt energi-effektivitetsavtal. I övriga fall är understödet 20 procent. Det har reserverats sammanlagt cirka 15 miljoner euro för understöd som beviljas för byte av uppvärmningsform i kommunala fastigheter.
- **Åtgärdsprogram för Senatsfastigheter bland annat för att avstå från fossil oljeuppvärmning före 2024.**
- Ny lag om **utrustande av byggnader med laddningspunkter för elfordon och beredskap för sådana laddningspunkter samt system för automation och styrning.** Syftet med lagen är att förbättra byggnaders energiprestanda, öka tillämpningen av smart teknik i byggnader och förbättra möjligheterna att ladda elfordon. Lagen trädde i kraft den 11 november 2020.
- Anslaget för understöd för laddningsinfrastruktur som beviljas fastighetsbolag höjdes från 1,5 miljoner euro till 5,5 miljoner euro per år 2021.
- Nya **MBT-avtal.** Genom avtalen om markanvändning, boende och trafik (MBT) styrs boende, arbetsplatser och service till centrum och samhällsstruktur i områden som är lättillgängliga med hållbara färdssätt. Genom åtgärderna främjas en koldioxidsnål och hållbar samhällsstruktur och ett trafiksystem som stöder den.
- **Ansökan om understöd inom programmet för träbyggande** för att främja användningen av trä i byggande.

Arbetsmaskiner

- **Ett frivilligt Green deal-avtal för arbetsmaskinbranschen** med Tekniska Handelsförbundet hösten 2019. Syftet med avtalet är att minska arbetsmaskinernas koldioxidutsläpp genom att öka utbudet av helt eldrivna och andra utsläppsnåla arbetsmaskiner, uppmuntra till ökad användning av sådana och att genom nya lösningar eller på andra sätt stödja åtgärder för att minska koldioxidutsläppen från arbetsmaskiner.
- **Frivilligt Green deal-avtal om utsläppsfria arbetsplatser.** Miljöministeriet, Senatfastigheter och städerna Esbo, Helsingfors, Åbo och Vanda undertecknade den 9 september 2020 ett frivilligt Green deal-avtal om minskning av utsläppen från byggarbetsplatser. Målet med avtalet är att städernas och Senatfastigheters byggarbetsplatser ska vara fossilfria före utgången av 2025, dvs. att man på dessa byggen inte längre ska använda fossila bränslen. Före 2030 ska dessutom minst 50 procent av de arbetsmaskiner som används på byggarbetsplatserna drivas med el, biogas eller väte, och det samma gäller transporterna där. Till de utsläpp från byggarbetsplatserna som avses i avtalet räknas utsläpp från arbetsmaskiner, el, uppvärmning och gradvis även transporter.

Avfallshantering

- **Revidering av avfallslagen.** Genom lagändringen utvidgas insamlingskyldigheten för bioavfall, höjs återvinningsmålen och främjas förebyggandet av uppkomsten av avfall. Regeringens proposition lämnades till riksdagen den 8 april 2021.

Jord- och skogsbruk

- **Nya ägarpolitiska riktlinjer för Forststyrelsen 2020–2024.**
- **Stödet för askgödsling** trädde i kraft den 1 maj 2020. Kolbindningen kan ökas betydligt genom att stärka tillväxten i skogarna.
- **Stöd för beskogning av impedimentmark.** Trädde i kraft vid ingången av 2021. System för stöd av beskogning av gamla torvproduktionsområden och åkrar som inte längre används för jordbruk.
- Statsrådets förordning om **genomförande av klimatåtgärder inom markanvändningssektorn, 1/2021**
- En färdplan för att minska matsvinnet i varje skede av livsmedelssystemet färdigställdes i början av 2021.

- **Försöksprogrammet för återvinning av näringsämnen 2020–2022.**
- **Investeringsstöd för biogas och utvecklade metoder för gödselhantering**
- Temporär höjning av investeringsstöd med anknytning till biogas för lantbruk och företag på landsbygden 2021–22 (en del av återhämtningspaketet)
- Programmet för klimatvänlig mat färdigställs i mitten av 2021.

Övrigt

- **En ansökan om understöd för projekt som hjälper kommuner och regioner att minska sina växthusgasutsläpp genomfördes 1.12.2020–28.2.2021**
I ansökan fördelades sammanlagt tre miljoner euro.

